

УДК 611/.612(477+436)

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ ВИКЛАДАННЯ
МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ В УКРАЇНІ Й ЧЕСЬКІЙ
РЕСПУБЛІЦІ**

Ю. Ф. Педанов, А. І. Гоженко, Р. Ф. Макулькін

Одеське обласне базове медичне училище, Одеський національний медичний університет

**PECULIARITIES OF TEACHING SYLLABUSES OF
MORPHOFUNCTIONAL DISCIPLINES AT HIGHER EDUCATIONAL
ESTABLISHMENTS OF I-II ACCREDITATION LEVELS IN UKRAINE
AND CZECH REPUBLIC**

Yu. F. Pedanov, A. I. Hozhenko, R. F. Makulkin

Odessa Regional Basic Medical College, Odessa National Medical University

У статті розглядаються особливості програм викладання дисциплін “Анатомія і фізіологія” та “Патологія” в Україні й Чеській Республіці.

Peculiarities of teaching syllabuses of disciplines “Human Anatomy and Physiology” and “Pathology” in Ukraine and Czech Republic are adduced in the article.

Вступ. У всьому світі кадрові ресурси медицини визнаються однією з основних умов для зміцнення системи охорони здоров'я.

Надання медичної допомоги у лікувально-профілактичних установах системи Міністерства охорони здоров'я України у 2009 році забезпечувало 195,5 тисяч лікарів та 430 тисяч молодших спеціалістів з медичною освітою (показник забезпеченості молодших спеціалістів на 10 000 населення складав 94,1). Однак для багатьох країн ЄС і США Україна є донором медичних кадрів, а процеси міграції носять незворотний характер, що призводять до зростання кадрового дефіциту в галузі [1, 2, 3].

Реформа структури освітньо-кваліфікаційних рівнів у системі медичної освіти передбачає нові вимоги до підготовки молодших спеціалістів у вищих медичних навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації. В зв'язку з цим цікавий досвід Чеської Республіки.

Основна частина. Заслуговує на особливу увагу той факт, що в Чеській Республіці в медичних школах, які прирівнюються до ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації в Україні, “Анатомія і фізіологія” вивчаються разом, а в університеті – майбутні медичні сестри - бакалаври – окремо, на відповідних кафедрах.

Знайомство з планами та навчальними програмами медичних шкіл м. Праги свідчить про те, що навчання молодших медичних спеціалістів відбувається в медичних школах за планом Міністерства освіти, молоді та фізичного виховання, згідно з Міністерством охорони здоров'я.

У системі морфофункціональних дисциплін анатомія і фізіологія вивчаються на 1-му курсі традиційно під назвою “Соматологія”:

помічники лікаря – 5 год/тиждень, загально 170 годин (наказ 33.318/2003-23 від 17.12.2003);

медсестри загального профілю – 3 год/тиждень, 34 тижні, загально 102 години.

Тематика навчальної дисципліни “Соматологія” (в дужках – кількість годин)

Помічники лікаря:

1. Вступ (2).
2. Функціональна морфологія тканин (8).
3. Ділянки тіла людини (2).
4. Рухова система (16).
5. Кров (8).
6. Кровообіг (14).
7. Дихальна система (7).
8. Травна система (16).

9. Сечова система (6).
 10. Статева система (10).
 11. Система шкіри (3).
 12. Регуляторна діяльність організму. Регуляція обміну речовин (12).
 13. Нервова регуляція діяльності організму (22).
 14. Органи чуття (6).
 15. Контрольна робота (4).
- Загалом 136 годин.
Семінарські заняття, підсумковий контроль – 34 години.

Всього 170 годин.

Тематика дисципліни “Патологія” (другий курс) – 34 тижні, дві години/тиждень – медичні сестри загального профілю:

1. Вступ (2).
2. Хвороби, етіологія (6).
3. Дистрофія (10).
4. Запалення (5).
5. Пухлини (6).
6. Атрофія (2).
7. Патологія ендокринної системи (3).
8. Патологія імунітету (4).
9. Патологія кровообігу і лімфообігу (6).
10. Патологія дихальної системи (6).
11. Патологія травної системи (6).
12. Патологія сечової системи (6).
13. Патологія генетичних порушень (6).

Всього 68 годин.

Таким чином, медичні сестри вивчають дисципліни “Соматологія” – 102 години, “Патологія” – 68 годин.

Всього 170 годин.

Література

1. Підаєв А. В. Болонський процес в Європі. Що це таке і чи потрібний він Україні? Чи можлива інтеграція медичної освіти України в Європейський освітній простір? / А. В. Підаєв, В. Г. Передерій – Одеса : Одес. держ. ун-т, 2004. – 190 с.
2. Волосовець О. П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / О. П. Волосовець // Досвід впровадження основних засад Болонського процесу в систему вищої медичної (фармацевтичної) освіти : матер. наук.-метод. конф. – Тернопіль, 2005. – С. 8–16.
3. Сучасний стан кадрової політики у галузі охорони здоров'я / [З. М. Митник, М. В. Банчук, І. І. Фещенко та ін.] // Впровадження кредитно-модульної системи організації

Вищевикладене свідчить про достатність тематики теоретичних дисциплін щодо традицій, які склалися для навчання молодших спеціалістів в медичних школах Чеської Республіки.

На наш погляд, у ВНЗ I–II рівнів акредитації в Україні більш доцільно викладати інтегровані дисципліни “Анатомія і фізіологія” і “Патологія” за запропонованими нами навчальними програмами, де взаємопов'язані питання структури і функції систем органів, систем і організму в цілому [4, 5, 6].

Висновок. Порівняльний аналіз програм, за якими навчаються молодші спеціалісти в медичних школах м. Праги, і запропонованих нами програм свідчить про те, що у викладанні морфофункціональних дисциплін існують деякі спільні принципи. Але, на наш погляд, багатий вітчизняний досвід заслуговує на особливу увагу з таких причин, як-от:

- більший об'єм і глибина вивчення;
- єдність структури і функцій;
- послідовно вивчаються загальні та окремі питання, що знаходяться в основі нейрогуморальної регуляції функцій організму;

– обов'язкове супроводження теоретичних занять практичними, що сприяє якісній підготовці до вивчення клінічних дисциплін, формуванню світогляду майбутніх спеціалістів.

Таким чином, досвід медичної освіти в Чеській Республіці може бути використаний для удосконалення підготовки медичних сестер у ВНЗ I–II рівнів акредитації в Україні, особливо у частині викладання інтегрованих дисциплін “Анатомія і фізіологія” і “Патологія”.

навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України : результати, проблеми та перспективи : матер. навч.-наук. конф. – Тернопіль, 2010. – С. 3–5.

4. Педанов Ю. Ф. Практическое пособие по анатомии и физиологии человека / Ю. Ф. Педанов; под ред. А. И. Гоженко. – Одесса : Астропринт, 2008. – 52 с.

5. Педанов Ю. Ф. Практическое пособие по патологии / Ю. Ф. Педанов; под ред. А. И. Гоженко. – Одесса : Астропринт, 2009. – 36 с.

6. Педанов Ю. Ф. Алгоритми засвоєння знань і практичних навичок у системі морфофункціональних наук у вузах I–II рівнів акредитації / Ю. Ф. Педанов, Р. Ф. Макулькін, А. І. Даниленко // Мед. освіта. – 2003. – № 1. – С. 18–21.